

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"
Спеціальність 075 "Маркетинг"
Освітній рівень Перший (бакалаврський)
Освітня програма "Маркетинг"

Статус дисципліни обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Завідувач кафедри
обліку і бізнес-консалтингу

Андрій ПИЛИПЕНКО

Харків
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри обліку і бізнес-консалтингу

Протокол № 3 від 12.10.2022 р.

Розробник(и):

Кудіна О.М., канд. екон. наук, доцент.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Успішне функціонування підприємства на сучасному етапі розвитку економіки вимагає розробки маркетингово-збутової стратегії. Господарські операції, що пов'язані з сучасними маркетинговими технологіями потребують адекватного відображення в обліку. Саме тому необхідно формувати у фахівців з маркетингу розуміння важливої ролі бухгалтерського обліку, усвідомлення його призначення, як функції управління маркетинговою діяльністю. Знання бухгалтерського обліку дозволить прогнозувати податкові наслідки та уникати помилок при відображенні операцій маркетингової діяльності та її результатів у системному бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Мета навчальної дисципліни: формування системи знань із теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.

Програма вивчення навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" є обов'язковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з освітньо-професійною програмою «Маркетинг» підготовки бакалаврів спеціальності "075 Маркетинг", галузь знань 07 «Управління та адміністрування».

Метою навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» є надання знань та практичних навичок здобувачам вищої освіти щодо побудови системи обліку активів, зобов'язань, капіталу, доходів, витрат та формування звітності підприємств з використанням вимог національних стандартів бухгалтерського обліку.

Завданнями навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" є засвоєння організаційно-правових засад діяльності підприємств; набуття студентами стійких знань з теорії та практики обліку діяльності підприємств; оволодіння практичними навичками складання первинних, зведених документів та форм фінансової звітності.

Об'єктом навчальної дисципліни є фінансово-господарська діяльність підприємств.

Предметом навчальної дисципліни є облік господарських процесів, які охоплюють різноманітну діяльність підприємств.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	3
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Вища математика	Статистика
Інформатика	Фінанси
Економіка підприємства	Маркетинг промислового підприємства
Менеджмент	Маркетингове ціноутворення
Маркетинг	Виробнича практика

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	РН11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.
ЗК8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	РН2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.
СК7. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.	РН5. Виявляти й аналізувати ключові характеристики маркетингових систем різного рівня, а також особливості поведінки їх суб'єктів.
СК14. Здатність пропонувати вдосконалення щодо функцій маркетингової діяльності.	РН10. Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта. РН13. Відповідати за результати своєї діяльності, виявляти навички підприємницької та управлінської ініціативи.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Предмет і метод бухгалтерського обліку. Облік активів підприємства.

Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод.

- 1.1. Сутність, історія виникнення та функції бухгалтерського обліку.
- 1.2. Предмет, об'єкти та методи бухгалтерського обліку.
- 1.3. Методи бухгалтерського обліку.

Тема 2. Бухгалтерський баланс.

- 2.1. Поняття бухгалтерського балансу. Види балансу.
- 2.2. Побудова і зміст бухгалтерського балансу: актив, пасив, статті балансу.
- 2.3. Типи господарських операцій та їх вплив на бухгалтерський баланс.

Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис.

- 3.1. Економічний зміст, побудова та типи бухгалтерських рахунків.
- 3.2. Метод подвійного запису на рахунках бухгалтерського обліку.
- 3.3. План рахунків бухгалтерського обліку.

Тема 4. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості.

- 4.1. Облік грошових коштів у касі підприємства та на його рахунках у банках.
- 4.2. Облік розрахунків з покупцями й замовниками.
- 4.3. Облік витрат майбутніх періодів.

Тема 5. Облік фінансових інвестицій.

- 5.1. Визначення й оцінка фінансових інвестицій.
- 5.2. Облік поточних фінансових інвестицій.
- 5.3. Облік довгострокових фінансових інвестицій.

Тема 6. Облік запасів.

- 6.1. Види та порядок оцінки запасів.
- 6.2. Облік надходження запасів.
- 6.3. Облік вибуття запасів.

Тема 7. Облік необоротних активів.

- 7.1. Сутність, види та порядок оцінки основних засобів.
- 7.2. Облік надходження та вибуття основних засобів підприємства.
- 7.3. Облік інших необоротних активів підприємства.

Змістовий модуль 2. Бухгалтерський облік зобов'язань, капіталу, доходів і витрат підприємства

Тема 8. Облік зобов'язань.

- 8.1. Сутність, види та загальний порядок обліку зобов'язань підприємства.
- 8.2. Облік розрахунків з постачальниками й підрядниками.
- 8.3. Облік розрахунків з іншими кредиторами.

Тема 9. Облік праці, її оплати.

- 9.1. Форми й системи оплати праці, види заробітної плати, склад фондуоплати праці.
- 9.2. Первинна документація з обліку оплати праці.
- 9.3. Облік окремих видів виплат з оплати праці.

Тема 10. Облік власного капіталу.

- 10.1. Сутність, функції та порядок формування власного капіталу підприємства.
- 10.2. Сутність та порядок обліку вилученого, додаткового та резервного капіталу підприємства.
- 10.3. Процес формування, використання й облік фінансових результатів підприємства.

Тема 11. Облік витрат діяльності підприємства.

- 11.1. Види діяльності підприємств та їх характеристика.
- 11.2. Визначення витрат та їх класифікація.
- 11.3. Об'єкти обліку витрат та калькулювання.

Тема 12. Облік доходів та фінансових результатів.

- 12.1. Облік доходів підприємства.
- 12.2. Облік доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).
- 12.3. Облік фінансових результатів підприємства.

Тема 13. Фінансова звітність.

13.1. Сутність та структура фінансової звітності підприємства.

13.2. Порядок складання та зміст Балансу (Звіту про фінансовий стан).

13.3. Порядок складання та зміст Звіту про фінансові результати

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» для реалізації визначених компетентностей освітньої програми та активізації освітнього процесу на лекційних/практичних заняттях передбачено застосування таких методів навчання як: міні-лекції (Тема 1, 2), групова робота (Тема 2, 7), кейс- технології (Тема 13), семінари-дискусії (Тема 8), ділові ігри (Тема 4), ситуаційні завдання (Тема 10,11,12).

Під час проведення лекційних та лабораторних занять використовуються: пояснювально-ілюстративний, репродуктивні, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький методи викладання.

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання. Оцінювання результатів навчання студентів за допомогою контрольних заходів, які включають **поточний і підсумковий контроль**.

Поточний контроль знань здобувача проводиться під час практичних та лабораторних занять та передбачає оцінювання здобувачів за такими видами активності:

- 1) виконання та захист практичних завдань (максимально 30 балів);
- 2) виконання та захист лабораторних завдань (максимально – 20 балів);
- 3) колоквиум за першим модулем (максимально 20 балів);
- 4) колоквиум за другим модулем (максимально 20 балів);
- 5) наукова робота (максимально 10 балів).

За виконання кожного практичного завдання (всього 5 завдань) на практичних заняттях нараховується по 6 балів, які розподіляються за наступними критеріями:

2 бал – завдання виконано з деякими помилками та здано без захисту;

4 бал – завдання виконано вірно та здано без захисту;

6 балів – завдання виконано вірно та захищено звіт відповідно до графіку навчального процесу.

Максимальна можлива сума балів, набраних на практичних (семінарських) заняттях – 30 балів, мінімальна можлива – 10 балів.

За лабораторні роботи за темами 1-13 можна отримати 20 балів:

8 бали – завдання виконані з деякими помилками та здані без захисту;

16 балів – завдання виконані вірно та здано без захисту;

20 бали – завдання виконані вірно та захищено звіт відповідно до графіку навчального процесу.

За кожний колоквиум студент може отримати максимальну 20 балів. До колоквиуму входять 20 тестів та одне завдання на визначення кореспонденції рахунків. За кожну правильну відповідь в тесті отримують по 0,5 балів та за всі тести максимальну 20 балів, в завданні кожна з п'яти операцій оцінюється в 2 бали за правильний дебет та кредит рахунків та всього за вірні відповіді в завданні нараховується 10 балів. За невірну відповідь – 0 балів.

Самостійна робота – це підготовка та захист наукової роботи.

Наукова робота (максимальна оцінка - 10 балів). Вимоги до виконання наукової роботи

розміщено на сайті ПНС.

Наукова робота - написання тез доповіді або наукової статті на задану тематику:

10 балів – зміст та структура виконаного матеріалу відповідають меті дослідження, запропонована наукова робота відбиває пояснення й висновки стосовно поставлених завдань; робота відповідає предмету та об'єкту дослідження;

8 балів – зміст та структура виконаного матеріалу відповідають меті дослідження, в запропонованій презентації результатів дослідження подано пояснення й висновки стосовно поставлених завдань щодо обраної тематики;

5 балів – зміст та структура виконаного матеріалу відповідають меті дослідження, запропонована презентація результатів дослідження, подано пояснення й висновки стосовно

поставлених завдань; проведено достатнє дослідження стану об'єкту дослідження відповідно

меті обраної тематики, але недостатньо коректне визначення напрямків вирішення поставлених завдань, що впливає на коректність висновків;

3 бали – зміст та структура виконаного матеріалу не відповідають меті дослідження;

0 балів – виконання матеріалу відсутнє.

Максимальна сума балів, набраних за самостійну роботу – 10 балів; мінімально можлива – 0 балів.

Під час виконання завдань студент має розуміти, що типи завдань, які запропоновані йому покажуть його навички, розуміння предмету та професійні здібності щодо можливості самостійно вирішити завдання з бухгалтерського обліку \.

Підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу. Залік виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного контролю.

Підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) дорівнює кількості балів семестрового заліку. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Здобувача слід вважати атестованим, якщо підсумкова оцінка з навчальної дисципліни дорівнює або перевищує 60 балів.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
1	2	3	4
Змістовий модуль 1.			
Предмет і метод бухгалтерського обліку. Облік активів підприємства.			
ТЕМА 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод. ТЕМА 2. Бухгалтерський баланс.	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 1 за питаннями : 1. Сутність, історія виникнення та функції бухгалтерського обліку. 2. Предмет, об'єкти та методи бухгалтерського обліку. 3. Методи бухгалтерського обліку. 4. Поняття бухгалтерського балансу. Види балансу. 6. Побудова і зміст бухгалтерського балансу: актив, пасив, статті балансу. 7. Типи господарських операцій та їх вплив на бухгалтерський баланс	Активна робота	

	Практична робота 1 Виконання завдань з метою класифікації ресурсів підприємства та джерел їх формування.	Виконання завдань за темами 1-2	6
	Лабораторна робота 1. Внесення вихідних даних. Заповнення довідників.		
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного та лабораторного заняття		
ТЕМА 3. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис.	Аудиторна робота		
	Лекція 2 за питаннями : 1. Економічний зміст, побудова та типи бухгалтерських рахунків. 2. Метод подвійного запису на рахунках бухгалтерського обліку. 3. План рахунків бухгалтерського обліку.	Активна робота	
	Практична робота 2. Виконання завдань з метою визначення змін в балансі під впливом господарських операцій.	Виконання завдань за темою 3	6
	Лабораторна робота 2. Внесок засновників. Підзвітні суми. Придбання товарно-матеріальних цінностей.		
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного та лабораторного заняття		
ТЕМА 4. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості. ТЕМА 5. Облік фінансових інвестицій.	Аудиторна робота		
	Лекція 3 за питаннями : 1. Облік грошових коштів у касі підприємства та на його рахунках у банках. 2. Облік розрахунків з покупцями й замовниками. 3. Облік витрат майбутніх періодів. 4. Визначення й оцінка фінансових інвестицій. 5. Облік поточних фінансових інвестицій. 6. Облік довгострокових фінансових інвестицій.	Активна робота	
	Практична робота 3. Розв'язування задач щодо відображення в обліку надходження та вибуття грошових коштів, дебіторської заборгованості, фінансових інвестицій.	Виконання завдань за темами 4-5	6
	Лабораторна робота 3. Облік запасів.		
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного та лабораторного заняття		
ТЕМА 6. Облік запасів. ТЕМА 7. Облік необоротних активів.	Аудиторна робота		
	Лекція 4 за питаннями : 1. Види та порядок оцінки запасів. 2. Облік надходження запасів. 3. Облік вибуття запасів. 4. Сутність, види та порядок оцінки основних засобів. 5. Облік надходження та вибуття основних засобів підприємства. 6. Облік інших необоротних активів підприємства.	Активна робота	
	Практична робота 4. Відображення обліку надходження запасів, необоротних активів, нарахування амортизації необоротних активів, при застосуванні різних методів нарахування зносу.	Виконання завдань за темами 6-7	6
	Лабораторна робота 4. Облік готової продукції і товарів		

	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного та лабораторного заняття		
Змістовий модуль 2. Бухгалтерський облік зобов'язань, капіталу, доходів і витрат підприємства			
ТЕМА 8. Облік зобов'язань. ТЕМА 9. Облік праці, її оплати.	Аудиторна робота		
	Лекція 5 за питаннями: 1. Сутність, види та загальний порядок обліку зобов'язань підприємства. 2. Облік розрахунків з постачальниками й підрядниками. 3. Облік розрахунків з іншими кредиторами. 4. Форми й системи оплати праці, види заробітної плати, склад фонду. 5. Первинна документація з обліку оплати праці. 6. Облік окремих видів виплат з оплати праці.	Активна робота	
	Практична робота 5. Розв'язування задач щодо відображення в обліку зобов'язань, розрахунків по оплаті праці. Колоквіум за темами 1-7	колоквіум	20
	Лабораторна робота 5. Облік руху кадрів. Облік оплати праці.		
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного та лабораторного заняття, підготовка до колоквіуму		
ТЕМА 10. Облік власного капіталу.	Аудиторна робота		
	Лекція 6 за питаннями : 1. Сутність, функції та порядок формування власного капіталу підприємства. 2. Сутність та порядок обліку вилученого, додаткового та резервного капіталу підприємства. 3. Процес формування, використання й облік фінансових результатів підприємства.	Активна робота	
	Практична робота 6 Розв'язування задач щодо відображення в обліку внесків засновників, прибутку (збитку)	Виконання завдань за темами 8-10	6
	Самостійна робота		
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття підготовка наукової роботи			
ТЕМА 11. Облік витрат діяльності підприємства.	Аудиторна робота		
	Лекція 7 за питаннями: 1. Види діяльності підприємств та їх характеристика. 2. Визначення витрат та їх класифікація. 3. Об'єкти обліку витрат та калькулювання. 4. Облік доходів підприємства. 5. Облік доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). 6. Облік фінансових результатів підприємства.	Активна робота	
	Лабораторна робота 6. Операції з руху основних засобів.		
	Самостійна робота		
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка наукової роботи.	Наукова робота	10	

ТЕМА 12. Облік доходів та фінансових результатів.	Аудиторна робота		
	Лекція 8 за питаннями: 1. Облік доходів підприємства. 2. Облік доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). 3. Облік фінансових результатів підприємства.		
	Практична робота 7. Розв'язування задач щодо відображення в обліку доходів і витрат діяльності Колоквіум за темами 8-12	колоквіум за темами 8-12	20
	Лабораторна робота 7. Облік формування доходів і витрат підприємства.		
	Самостійна робота		
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного та лабораторного заняття			
ТЕМА 13. Фінансова звітність.	Аудиторна робота		
	Лекція 9 за питаннями 1. Сутність та структура фінансової звітності підприємства. 2. Порядок складання та зміст Балансу (Звіту про фінансовий стан). 3. Порядок складання та зміст Звіту про фінансові результати	Активна робота	
	Лабораторна робота 8. Формування бухгалтерських звітів.	Захист звіту	20
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до захисту звіту з лабораторних занять		
Всього за семестр			100

Рекомендована література

Основна

1. Фартушняк О. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / О. В. Фартушняк. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 408 с

Додаткова

2. Бухгалтерський облік II : навч. посібник / А. П. Косяк, А. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – ім. О. М. Бекетова, 2020. – 326 с.

3. Бухгалтерський облік: у схемах і таблицях: навч. посібник / [Зінченко О.В., Радіонова Н.Й., Хаустова Є.Б. та ін.]; під заг. ред. М. І. Скрипник. – Київ: «Центр учбової літератури», 2017. – 340 с

4. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Н. Є. Скоробогатова. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во "Політехніка", 2017. – 248 с.

5. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" для студентів напряму підготовки 6.030501 "Економічна теорія", 6.030502 "Економічна кібернетика", 6.030503 "Міжнародна економіка", 6.030504 "Економіка підприємств", 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці", 6.030506 "Прикладна статистика" та 6.030508 "Фінанси і кредит" денної форми навчання / уклад. О. М.

Кудіна, О. О. Литвиненко, А. В. Махота, В. В. Тютлікова. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 77 с.

6. Бухгалтерський облік: методичні рекомендації до виконання практичних завдань для студентів спеціальності 051 «Економіка» першого (бакалаврського) рівня / уклад. Т. М. Серікова, В. В. Тютлікова, О. М. Кудіна, Т. О. Чухлебова – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 96 с.

7. Бухгалтерський облік. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 051 "Економіка" першого (бакалаврського) рівня / укл. А.В. Махота, А.В. Тирінов, А.О. Литвиненко; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (1,46 МБ). - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. - 95 с.

Інформаційні ресурси

8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

9. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>

10. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку URL: <https://zakon.help/psbo>

11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14/ed20180701#Text>

12. Посилання на курс персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7008>